

САХА РЕСПУБЛИКАТЫН НЬУРБА УЛУУНУН ХАҢЫАТА

НЬУРБА

ОГНИ-НЮРБЫ

12+

2023 сүл
Бэс ыйын
8 күнэ
Чөлөөлөр
22 №
(12046)

ТЭРИЙЭЭЧИЛЭР: СР Правительствота, Ньурба улууун «Ньурба» («Огни Нюрбы») ханыат редакцията» автономний тэрилтэ

Бэс ыйын 12 к. – Арассыйха Күнэ

С Днем России!

Уважаемые якутяне!

От имени руководства Республики Саха (Якутия) и от себя лично поздравляю с главным праздником нашего государства – Днем России!

С принятием 12 июня 1990 года Декларации о государственном суверенитете началась новая веха в истории нашего Отечества. С тех пор этот день олицетворяет единство и сплочение многонационального народа великой Родины, незыблемость многовековых традиций и духовных ценностей.

Сегодня мы, россияне, жители всех 89 субъектов Российской Федерации, отмечаем этот праздник с чувством ответственности за настоящее и будущее страны. В это непростое время от вклада каждого из нас в общее дело победы зависит укрепление могущества Родины. Якутие вносит свою достойную лепту в защиту Отечества от неонацистов.

Символично то, что в День России в Якутске мы чествуем командира якутского добровольческого отряда «Боотур-1», Героя России Александра Колесова. Мы гордимся нашими земляками, для которых патриотизм и мужество – это не просто слова, и они на передовой показывают свою доблесть и отвагу. Наши строители, медики, волонтеры самоотверженно трудятся на Донбассе. Жители, предприниматели, организации из всех уголков республики помогают по зову сердца нашим бойцам и их семьям.

Мы, якутяне, будем плодотворно работать, чтобы наша республика развивалась как опора государственности и экономической мощи нашей великой державы – России. Якутия была и будет крепким экономическим тылом нашего государства. По итогам 2022 года республика занимает восьмое место по темпам промышленного производства в стране и первое место на Дальнем Востоке.

Впереди у нашей страны, у всех регионов великой России – большое будущее!

Я уверен, вместе мы преодолеем все испытания с честью и волей в жизнь все намеченные планы.

Дорогие друзья! Желаю Вам новых достижений и успехов в созидании, крепкого здоровья и неиссякаемой энергии, мира и благополучия! С Днем России!

Глава Республики Саха (Якутия) Айсен НИКОЛАЕВ.

С Днем социального работника!

В День социального работника сердечно поздравляю с профессиональным праздником всех, кто трудится в данной непростой сфере, вкладывает свой талант и душевное тепло в благородное дело помощи людям!

Сегодня различными мерами социальной поддержки охвачены многие нюорбинцы. Именно социальные работники делают данную помощь, помогают ветеранам, инвалидам, пенсионерам, многодетным семьям, одиноким.

Спасибо вам, людям с большим добрым сердцем, умеющим понимать чужую беду, сострадать и помогать. Спасибо за непростой, но такой необходимый труд, за вашу самоотверженность, за искренность, терпение.

В этот праздничный день желаю всем социальным работникам доброго здоровья, счастья и удачи, благополучия и новых успехов в благородном труде!

Владимир ПРОКОПЬЕВ.

***

Уважаемые коллеги, работники и ветераны социальной службы Нюорбинского района!

От имени коллектива ГКУ РС(Я) "Нюорбинское управление социальной защиты населения и труда при МТ и СР РС(Я)" и от себя лично поздравляю Вас с профессиональным праздником – Днем социального работника!

Учреждение этого праздника – это дань уважения и признание нелегкого труда работников социальной службы. Человечность,

сострадание, готовность прийти на помощь, оказывать поддержку, грамотность и оперативность – главные качества, характеризующие работников социальной службы. Хочется отметить, что этими качествами щедро наделены большинство работников нашей отрасли.

Социальная сфера является одной из самых важнейших сфер жизни населения страны и непосредственно связана с каждым человеком, можно даже сказать, что с самого момента рождения. Социальная служба охватывает все слои населения, выявляет тех, кто нуждается в особой защите, и оказывает им необходимую помощь.

Работа в социальной сфере всегда была непростой. Умение понять каждого человека, терпеливо выслушать, помочь, поддержать – вот те незаменимые качества социального работника!

Искренне желаем Вам успехов в труде, творческих достижений и новых высот в нашем общем деле – служении обществу. Крепкого здоровья, счастья, благополучия Вам и всем вашим близким, родным людям.

Желаем Вам всегда оставаться такими же добрыми, внимательными, чуткими! Пусть то внимание, которое Вы ежедневно оказываете людям, обернется для Вас заслуженным уважением! Пусть сбудутся все Ваши мечты и надежды! Счастья и благополучия!

Ирина НАХОДКИНА,
руководитель Управления Социальной
защиты населения и труда.

Олобу-дъаңы хааччылы

Аасыт нэдийэлээ буорат сыбаалката 3-тэй умайга сыртыга. Банаарын сулууспа, Октябрьской нэһилийэк, Ньурба буорат дъаңтатаа кэмигэр сөөк дъаңанан умуоруордулар, уот турбата.

Бэс ыйын 7 күнүттэн сафалаан 2023 сүлгэ Бүлүү болёх улуустарыгар уунан сыртыны хааччылар түүхтэн Бүлүү ГЭС уутун ыталлара күтүллээр. Байыл Бүлүү болёх улуустарыгар 13,2 тын. т таңаас кэлэрэ булааннанар. Кыра кээмийдээх суудуларга сырты сафаланна.

ОДХКХ ситиминэн барыга 11500 т чох 4 баржанан кэлэн ийэр. Бири баржа Маалыкайга ааңыхтаах, 3 Ньурбаа. Билигин биэрэктэри чөлүгэр түнэрээр үз бара туар.

Куоначчаан үрэбин ууга учгийгээр түүээ илж болулан билингни туругунан суух. Мунициплайнай сүүллары онгуруу бара туар. Чуукаар диехи алдьатыгаа саамай элбэх, сирэ билигин дааҗаны инчээй сыйтар, бадарааннаах болул техника кылан тийхээкэ туар. Хорула, Хатыы, Малдайбар сүүлларыгар өрөмүн үлээти баар. СӨ сүүл тырааныспарын үлэнгиттэрэ бу нэдийэлээ бэлэллэрэ күтүллэр. Вертолет сырты тохтоото.

Салгын уйктаах суудуна бэс ыйын 7 күнүтээр Чуукаарга баран кэлихтээх, сыртыга этэнгээ тумуктэнэзинэ бэс ыйын 8 күнүтээр Маалыкайга барыхтаах.

Дъаархангын Кировтан Савва Николаев мааңындаа урукку дъаңталт дынтигээр арыллар буола. Килип эмийс онтоон онгохуллан кэлихтээх. Дийникмэдээ олохтохтор бэйэллэрэ мааңын үлэлтэн эрэллэр. Күндээдээ килип онгуруутугар социальний хантыраакка кыттарга булааннаны.

СВО

Улуус баылыга Алексей Иннокентьев бу күнүтээр Ньурбаттан төрүттээх булааннай сууспалаах уолаттары баран көрүстэ.

НЭДИЭЛЭ СОНУННАРА

Кинини кытари Сүлэ нэһилийг баылыга Дмитрий Иванов, Октябрьской нэһилийэлээ дъаңтатын Василий Федоров сыйлыктындаа. Запорожье энэр барыта 40 бийр дойдулахтарыг түүхтэн таңаас тиэртэ. Маны тэнэ Москвада уонна Ростов-на-Дону буоракка баар байланнай госпиталларга эмтэнэ сыйтар 3 уолу көрүстэ. Барыта тунона кэринэ таңаас Ньурбаттан сорою сөмөлүтүнэн, сорою поеңинан тиэрдилиннэ. Фонда харчыгыттан 2 массыныа, оборудование илтэлэр.

Байланнай сууспалаахтар дьиэ кэрэгтээригээр ааңын салтны уйктаах суудунаа (воздушная подушка) бийр кээмийдээх чэпчэтийлээх байрайас олохтонно. Маалыкай, Чуукаар, Өгөлдөө хайысханан 500 солк. төлөөн сыйлыкхтараа. Талоннары улуус дъаңтатыгттан кэлэн ылааьт, тындар бэйэйт олохтоо дъаңтатыгттан.

Үөрэх эйгэтэ

Оскулаларга бийр кэлим эксээмэн туттарыгаа салбданан баар. Түмүктэр бэс ыйын 17 күнүн кэжниттэн биллихтээрэ. Ньурба улуууттантан барыга 93 обо Дьюкускайга Оскулала оболон Спартакиадыгыр кыттаа сыйлыкхтараа. Сайынга лааьрдыры приемкалааны бара туар.

Үопсастыбаннай бэрээдэк

Аасыт нэдийэлээ полицияяа барыга 55 сайдылынаныа киридэ. 93 протокол онгохулунна, 3 саа былдьанна, ойурга уоту оттон 3 киин буруйданна. ГАИ отделынан 70 протокол онгохулунна, стоянкаа 7 массыныа тутулунна, ол инигэр суоппар даста-

бырыннатаа суюх 3 киин, итирик туркитаах 4 киин. Чаппандыа уонна Антоновкаа бякка ытыхтаран 2 сайдьылынаннаа киридэ, Акандаа матасыыкын түнгэстэн 1 түбэлтэ регистрацияланна. Комсомольской уонна Ст. Васильев аатынан уулуссаларга камералар үлэлии тураллар дин этилэр.

Доруобуйха харыстабыла

Аасыт нэдийэлээ ОРВИ-нан 16 киин ыалдьыбытаа бэлиэтэнэ. Хамсык дынгыттан билингни тургунан 3 киин эмтэнэ сыйлдээр. Аасыт нэдийэлээ 1 обо төрөөтэ, олув - 1. Санавиация 7-тэ көттө. Гепатит ыаьрытаа элбээбитэ бэлиэтэнэ. Диализний киин өрөмүонун үлээти бэс ыйыгар булаан ыбыытынан түмүктэнэр. Салгыы медицинскэй өнгөнүн огоруу лицензиян ыларга үлэ бара туар. Бастатан турган Ньурба улууун 500 эмтэнэллэрин сити-нихэпитин наадаа дин этилэр, билингни тургунан 5 киин тута көнөн кэлэбит дин билээрбittэр.

Тыа ханаайыстыбата

Сайдылыкка көнүү түмүктэнэн эрээр. Уут туттарытаа былдырынгы дааннайдыры кытари тэнгнээн көрдөххө арыы абыдай. Ыйын үлээти бара туар, байыл хаар уута элбэх буолан графиктан кыратык хойтууааны таңыстаа. "Эдэр фермер", "Агростартап" күрэхтэргэ сүүмэрдээчин буола туар. Ньурбатаа ветеринарный сууспала МТС-Агро төрилтээ бөлжомто уурууха наадаа дин бэлиэтээгээ. Бу күнүтээр 4 тарбайах өлбүтэ бэлиэтэммит. Барылаан тымныыыттан дин, бэрэбиэркэ бараар.

Култуура

Ыйылаах хамыынайыттын мунньябар тэээчинин боппуростара дүүлгэ таңыстылар. Барыта 9 нэһилийэккүүдээх ыйылаахтар буолаллар. Оройон ыйыаар атын улуустартан ыалдьыттар кэлэллэрэ күтүллээр.

Быйыл от ыйын 1-2 күнүтээр Өймөнгө буолар Олонхо ыйыаар Ньурба улуууттантан 25 киинлээх делегация кыттыныыыла бараара былааннанаар.

Ньурба буорат

Бэс ыйын 5 күнүтээр Экология күнүн түбээчинирэ Ньурба буорат дъаңталтадаа көүлээчининэ Ньурбатаа АТП, Үөрх управлениетаа, Авиалесоохрана, "РИК Автодор", СЭГХ, "Кытальк" КД, ИП Бияков А.О., ИП Степанов А.А., ИП Протопопов А.Н., Ньурбатаа экология кэмитээтийэ кыттылаахаа ыраахаа Убайаангын дыон дыалайбай сыйыаныгттан түсээбэйт сыйыаланы субуотуннуктаан хомуйдулар. Барыта 130 куб бөх таңылыннаа.

"Мас олордуга" акция чэрчтинэн бу күнүтээр Сергей Васильев аатынан сыньялан пааркытагар олохтоохтор барыта 50 хатын, 20 боярышник олортулар.

Көбөрдүү үлэтигээр волонтердар, улуус 3 кылдаанын үөрэнээчилэрэ "Кыайны болууссатыгар" клумбаларга сибэки олортулар.

Октябрьской нэһилийэк

"Кытальктаах" ыйылаахтыыр сиргэ күнэтэ субуотуннуктаар ытыллаа тураллар. Интернат дьиэтигээр хапытаалынай өрөмүон үлээти бараар, муостатын көтүрэн онгоц сыйдьаллар. Элбэх оболоо ыалалтара Атахха сир учаастагын түнэтийтэ сафалааныахтаах. Билингни тургунан 107 сайдылынаныа кириэн сыйтар. 4 киин 200 тын. солк. түнүгээр аккаастаммыт.

Улуус дъаңталтатын пресс-сууспала.

- Бэлий түгэн -**Үлүүспүт сайдытыг гар олук ууруулна***Ыам ыйын 31 күнүгэр биңиги улүүспүтугар улахан суюлалаах күн буомла.*

Бу түгэн Ньурбалар күүпүп-пүт, турорсубупут 30 тахса сыл буолла. Улүүспүт сайдытыг гар улахан олук ууруохтаах IX Спортивний ониньуулар тэрээниинээригэр анаан 7,7 млрд. солж. көрөрөг СӨ Ил Дарханын дъаана тарьста. Манна кирир: **6 спортивний эбийиэк туутуа** - 3000 миэстэлээх, сүүрээр манежтаах стадион; Бассейннаах физкультурийн-чэбдигирдэр киин; 50 миэстэлээх олорор интернаттаах Единоборство саалата; Чаппандыа спортивний саала; Антоновкаа обуунан ытыы комплекс; Сү-

лэбэ спортивний саала; **4 үорэх эйзиний туутуа** - Ньурбаа 3 №-дээх 360 миэстэлээх оскуола; Убайаангна 550 миэстэлээх оскуола; Антоновкаа 150 миэстэлээх уйнайан; Антоновкаа оскуолатыгар 288 миэстэлээх оскуолаа эбийи самалык туутуа; **Доруобуйя харыс-табыла уонна култуура эйгэтигэр** - 2-с уочарат балыына туутуа; Маарга 170 миэстэлээх култуура дэвээ; **Антоновка, Технический лицей оскуолаларын ханыталааны өрөмөнэ; Инфраструктура** - Ууну ыраастыр станция; Федеральний суол кытытыг гар сытар

Лена ПЕТРОВА.

- Патриоту иитии -**5 күннээх байыланнай-полевой сбор түмүктэннэ***Ыам ыйын 31 к. улус оскуолаларын 10 кылаастарын үөрэнээччиэригэр сывлата ытыллар байыланнай сулууспа төрүүтэрин туунан 5 күннээх учебнай-полевой сбор түмүктэннэ.*

Сбор 4 нэшилийк (Маалыкай, Хорула, Чуукаа, Хангалас) сирдэрийн ытылыннаа. Уолаттар хоннуу усууобуйатыгар олорон байыланнай сулууспа туунан теоретический уонна практический кууруу бардылар. Кинилэргэ ОБЖ, физкультуура учууталлара,

МЧС, ИДМ, Росгвардия, улуустаафы киин балыына уод.а. тэрилтээр үлэнтээр дэвэриктыары ытытылар. Уолаттар строевой, огневой, тактический, физический уонна медицинский көмө бэлэмнэниитин аастылар. Аармыяа салууспа туунан элбэги билли-

Геннадий АНТОНОВ.

- Култуура -**Олонх оруулларыг гар маннайгы сүүмэрдээхин**

Ньурба ууруун Култуураа департамена бирдийн көмүскээн, СӨ Олонх ойн элээрин ситимигэр киирэри ситиинэн, биир дойдулаахыг ийэ олонхонд С.В. Петров-Чычаах төрөөбүтэ 130 салыг гар анаан "Обо Дыулаах Бухатыр" олонхотун туроруу үлэтэ сабаламмыта. Бэс ыйын 1 күнүгэр "Кыталык" КД сыванатыгар олонх оруулларыг гар маннайгы сүүмэрдээхин ытылынна. 17 саастыртан үеээ саастаах 42 киин кыттынын ылла.

Дүүлүүр сүбээд РФ култууратын үтүөлээх үлэнитэ, СӨ үтүөлээх артын, фольклорист, алгысчыт А.С. Федоров, С.А. Зверев-Кызы Уолун аятанан үнкүү тайяатырын сүрүн дирижера, Саха Национальный оркестрын салайааччыт, РФ култууратын үтүөлээх үлэнитэ, СӨ искуствын үтүөлээх деятел Н.П. Петров, Ньурба оройонун Култуураа департаменын салайааччыт, СӨ култууратын үтүөлээх үлэнитэ, СӨ Аар Дархан этэечтэ Р.М. Тихонова, кини солдайааччыт, СӨ үтүөлээх артын И.Н. Николаев, Ньурбатаафы обуу оскуустуба

оскуолатын дираектэрэ, СӨ култууратын үтүөлээх үлэнитэ Е.Р. Евсеева, Ньурбатаафы обуу оскуустуба оскуолатын уйнааччыт, СӨ култууратын туйгуна Л.Н. Тарюская үлэлэтилэр.

Бүгүнгү тэрээхин күндү ыалдлытнан СӨ уус-урган онгоонкка норуут маастара, Атласовтор этно уйайбаларын салайааччыт В.Н. Атласов буолла. Ньурба тохтор туйгуун, ылбай ырыатын истэн сөхтө, талааннаах эдэр ыгчтээ элбэйттэн Ньурба сирэ дьоюр уйатаа ёбит дин санаатын эттэ.

Ыалдлыттарыг элбэг эдэр дьон кэлбитеттэн олус үөрдүлэр,

оскуоластарын кэрэтийтэн, элбэх талааннаах дьоннохпуттуттан астыннылар, "бираимэнди да билбэккэ хааллыгыб" дин санааларын үллэхинилэр. Сүүмэрдээхин тумгүүн, ким ханын оруолга тикишибитин кэккэ кэмнэргэ биллирэхтэрэ.

Онон бука бары айар талааннаах биир дойдулаах бар дьоммууттар Ньурбабыт ууруу 200 салын көрсөрөг бэлэмнэни үлэбйт сабаламмытын эбэрдэлийт.

Ньурба оройонун
Култуураа департамена.

- Үйнлах-2023 -**Хабылыкка, хаамыскаа күрэх ытыллыа**

Быылтыг ыйнаахптыг гар обуулжэлэрбүт оонниуулара хабылык, хаамыска күрэх быылтынан киирдэ. Кэнники салыларга бу остуул оонниуулара өрөспүүбүлүкэ ытытар күрэхтэригэр барытыг гар киирдэ. Билигин овзор, улахан дьон сөбулээн дьарыгырар буолла, Мэнэ-Хангалас, Бүлүү, Сунтаар, Нам, Кэбээий оройоннарыг гар, Дьюкууский куоракка элбэх тэрээниинэр ытыллаллар, детсадтарга кытта сүрүн дьарык

гэр, 1 группаа оболорго 17 салыг гар дээрэ уол, кысы киирэллэр. 2 группа - 18-39, 3 группа - 40-59, 4 группа - 60-76, 5 группа 77-тэн үеэх саастаахтарга дъахтар, эр киин киирэллэр. Нэшилийк баылыктара бу көрүнгэх хамаанд тэрийэн кыттынын ылыхтараа дин эрнэбйт.

Билсэр төлөпүүнгүүт 8-914-232-50-68, 8-914-261-35-95.

Ньурба оройонун оствуул
оонниууларын Федерацията.

- Дөгээ -
**Дан старт социальному проекту
"ДОБРОБУС"**

1 июня, в первый летний день, отмечается трогательный праздник – День Защиты детей. Всех наших детишек и родителей сердечно поздравляем с этим замечательным днем!

Сегодня наш праздничный

день начался со старта нового социального проекта «ДОБРОБУС», направленного на патриотическое воспитание, пропаганду здорового образа жизни, укрепление детско-родительских отношений. С этой целью наши воспитанники, специалисты и социальные партнеры записали звуковой ролик с песнями и стихами, советами и рекомендациями, которые будут транслироваться в маршрутных автобусах нашего города.

Участниками проекта являются автотранспортное предприятие, администрация МО «Город Ньурба», МБУ ДК «Кытальк» им. Н.И. Харитонова. А география участников обширная: так, к нам сегодня присоединилась Прокуратура района, высказали желание участвовать друзья из Центральной районной библиотеки, ряд руководителей района и города. Мы запишем и наших старейшин, многодетных родителей, отличников учебы, спортсменов –

всех хороших людей!

С поздравительной речью выступили директор Комплексного центра Алексеева М.В., заместитель Главы МО «Город Ньурба» Куличкина М.К., директор АТП Потапов А.Ю. Руководители учреждений торжественно передали друг другу символ проекта «ДОБРОБУС».

Торжественная часть старта социального проекта «ДОБРОБУС» завершилась поздравлением и праздничным сюрпризом начальника Ньурбинской Росгвардии Иванова Г.Н. Коллектив Росгвардии каждому воспитаннику подарили светящиеся шары. Праздничный сюрприз оставил в детских душах массу положительных эмоций и ярких впечатлений.

Участвуйте в нашем проекте! Давайте вместе поедем на нашем «ДОБРОБУсе», даря друг другу радость и хорошее настроение!

Ольга ДАНИЛОВА.

Творческий отчет Центра творчества и инновационных технологий

1 июня в городском ПКиО на праздничном мероприятии, посвященном Международному Дню защиты детей, прошел творческий отчет Центра творчества и инновационных технологий.

Педагоги для отчета подготовили выставку обучающихся Центра, награждение лучших воспитанников по итогам 2022-23 уч. года, игры на свежем воздухе, выставку-продажу изделий и работ обучающихся и мастер-классы для всех желающих:

- "Подвесное кашпо в технике макраме" (Егорова М.С.);

- "Стилизованные якутские серьги в технике 3D моделирования" (Андреева В.В.);

- "Знакомство с технологией VR" (Миронов Е.Г.)

- "Робофутбол" (Семенова А.А.);

- "Космическая стрелялка" (Васильева Л.А.);

- "Изготовление брелка в технике макраме" (Данилова Р.В.).

А также детей поздравили аниматоры детского движения "Ньурба Эрэлэ" в костюме Микки и Минни Маус. Ребята были счастливы встретиться с героями любимого мультифильма и подходили фотографироваться. Микки и Минни Маус создали волшебный праздник для детей.

Пресс-центр
Центра творчества
и инновационных технологий.

- Үөрүүлээх түгэн -**Уолбутун истигник көрүстүүт**

СВО-ба дойдутун көмүскэлийэр сыйдьар уолбут Юрий А. 14 хонкутаах уоппускаа кэл сыйдьарын Чаппандыа нэшилийг ин дъяналтатыгар сэмэйдик итии чийдээх көрүстүүт. Этэнгэ чөл-

чэгийн сыйдьан дыэ кэргэнгээр эргиллэн кэлэригэр алгыспытын анаан туран, тепловизионный прибор туттардыйт.

Лина СЕМЕНОВА.

Ньурба СӨ экология ёа айланы тунааныг уонна ойур ханаайыстыбатыгар министристи бэтийн ойуур катээн көрүг уонна харыстааныга Департаментын ыст. сударыстыбаны инспектор Николай Васильевич Никитин, "Рослесинфор" тэрилтээ Ньурбатааы ойур ханаайыстыбатын тэрилтээрэг бэс ыйын 5-6 күнэригэр банаары утари улэ уонна ойур ханаайыстыбатын хайсхаларын үрэтийн буолла.

Сишилии Николай Васильевич улэ туунан кэпсийр:

- Бэс ыйын 5 күнүгээр Маар нэхилиэгэр Ньурбатааы ойур ханаайыстыбатын тэрилтэтин, ГАУ "Якутлесресурс" Ньурбатааы филиалын үлэниттэргэр "Рослесинфор" тэрилтэтин кытагы минерализованной балана кэтигин, дирингин банаары утари разырвтар хайдах онгоулалтагыгар үрэтийн ыытыбыт. Салгы "Рослесинфор" биир ыйга Ньурбатаа үлэлии хаалыхахтара.

Билингни күн-дьыл туругунан

Гуляев Вадим Георгиевич 1967 сүллаахха Чапандыа Мария Капитоновна, Георгий Алексеевич Гуляевтар дин ыалга төрөөбүт. 1974 с. Чапандыа оскуулаа киирбит. 1978 с. дюнноро Маалыкайга көнөн кэлбигтэринэн салгы Маалыкай орто оскуулатыгар үөрэнэн 1984 с. бүтэргийт. Ити сүл күнүнгээр Маардааы СПТУну бүтэргэн 3 кылаастаах тракторист-машинист уонна "С" категориялаах суюппар идээрин ылыт.

Сонно от ыйыгар сопхуос киин базатыгар үлэбэ киирэн ЗИЛ ММ3554 самосвалынан араас танаажын уонна тутула турар Хатын оскуулатыгар кумах таспыйт.

1985-1987 с. Забайкальеа сулууспалаабыт. Манна сулууспалаан отделение хамандыраа буолбут, сержант званиетин инэрбитеттээр.

Аармыжттан кэлэн баран эмээ сопхуоңгар үлэлиир. Уу банаар үйт тизээр массыныаларга үлэлээбигт. Онтон 1992 сүллаахха Усть-Куттан 4 "Урал" массыныалары абалыгттар. Онтон ыла санга арыллыбыт суюл-мелиоративной участактаа киирэн суюл гравий, кумах таспийттар. Мин онно мелиоратордыыр этим. 1992-1993 сүлларга сүлгы собуутун сайлыктарын, Хатын, Маалыкай, Малдъябар суюлларыгар күсээ үлэлээбигпил. Барыга 80-тан тахса км суюл томтотулан гравий кутулубута. Онон ардаа түстэбинэ үйт таңытаа харгыстаммат буолбута. Бу үлэбэ Вадим Георгиевич атын суюппардырын кытта бэккэ үлэлээбигт.

Онтон аны 1994 с. эмээ Усть-Куттан улахан Камастары абалысныбыт уонна Ленскэйтэн, Пеледуйтан уотурба, бурдук таңытыгыгар үлэлээбигт.

Вадим Георгиевич сопхуоса сүлгы собуутугар үлэлиир кэмнэригэр таңаарылаахтык, утюе суюбастаахтык үлэлиирэ. Ханаан дафанаа үлэтигэр саахаллары да уонна үлэлтэн тохтоон хаялары таңаарбат этэ. Бииргэ үлэлиир табаарыстарын кытта да сыйнаана учгэй буолара.

Кэлин ОДЬХ Тэрилтэтигэр көнөн чох таңытыгыгар үлэлээбигтэ, онтон 2002 сүллаахха Накыннааы ХБК-гар Урал-4320 - АСМ массыныаа үлэлии киирбит. Онтон Урал-вахтовкаа көнөн суюппардырын таспыйт. Ол саңана гараж суюх буолан, кынын тымныг массыныаларын таңырдьяа онгосто-онгосто үлэлээбигт.

Онтон 90 т уйуктаах улахан самосваларга анал үөрэххэ үөрэнэр уонна 2011 с. ахсынныгттан "Терекс" дин 90 тоннанаах массыныаа көнөн карьеертан борууда таңытыгыгар таңытын. Манна биир дойдулаахтарын А.М. Даниловы, М.А. Куприяновы уонна Үөхээ Буллү уола В.Е. Сортолов биир экипаж буолан үлэлээбиглэр.

Сарсыарда аайы туруктарын көнөн баран сменаа таңаараллар

– Банаартан сэрэхтээх буолун! – Ойур банаарын утари сэрэтийн, үөрэтийн үлэтийн ыытыллар

II-III кылаастаах банаарынай кутталы көрдөрөр. Оттон өрөспүүбүлүк үрдүнэн ыллахха, аасыт сүллаахаа ыам ыйын ортолтууттан банаардар сажаламмыт буолахтарына, байыт үтэгнэбигт.

ФБУ "Авиалесоохрана" сүлгы аайы Арассыяа субъектарыгар

бийтэр дьон дьалаажыттан V кылаастаах банаардар турохтарын сөп.

Банаар турбатын түүнгэр өрөспүүбүлүк үрдүнэн ойур ханаайыстыбатын тэрилтээрэ банаары утари сэрэтийн үлэлэри ыытыны барар. Банаар утари үлэбэ форми-

рованиеларбыт тэрээхиинэ, үбүлээхиинэ, хааччыллыытаа үчүгэй, оперативность үрдүхтээх.

Субъектарынан кэтиир уонна умулларар сирдэргүйт үлааттылар,

- дин түмүктээт.

Антонина СЕМЕНОВА.

– Алмаас промышленноа –

Катерпиллеры бэйэтэ тангыспыт

Гуляев В.Г.

Данилов А.М.

Гуляев В.Г.

Данилов А.М.

эбиг. Билигин Ньурба "Ботуобуя", "Маайдааы" карьеердартан борууда таңааллар. "Ардыгар алмаастаах борууданы таңааллар. Үлэ барыга байланынтынан барар, ону биңиги атын омуктартан хаялсыйбакка байланын толорон ихэбигт", - диир Вадим Геор-

гийевич.

2022 с. аны Америкаттан "Катерпиллер" абалыгттар. Интэриэннэйэ дин массыныаа чаастарынан кэлэрин бэйэлэрэ танган массыныаа онгортан таңаарбаттар. Оны истэммин мин олуун сөхтүм. Ити үлүгээрдээх улахан, уустук

массынынан биңиги уолаттарбыт бэйэлэрэ тангаллар эбигт уонна онтууларыгар үн бүгүнүүгээр дизири үчүгэй бађайтык үлэлии сыйдьяллар. Кырдык дафана, саха сатаабатаа суюх.

Бу соторугаа таңаарыгар Вадим Георгиевич, Андрей Максимович синийнанараа бүтэн Накыннаарыгар көттүлэр.

Хайдах эрэ мин кинилэри олонхо бухатырдыгыгар тэнгийн

санаатым. Дьэс сађа массынынан, -60, +30 кыраадыс буоллун, сүүстэн, иккى сүүстэн тахса миэтирэ дирингнэ киирэн 90 тоннанаах таңаары кырдык да бухатыр үлэлэ, төхө да тиэхинэ буоллун, ону уустук өрө дабайыс суюлунан таңаары элбэх билини, сатабылы, дылууру эрэйэн эрдээ.

Вадим Георгиевич Розалия Григорьевна дин кыстыны ыал буолбуттара ыраатта. З оюну төрөтөн улаатыннаран-үөрэтийн ыал онгортотуулар. Улаханнаа Георгий юрист үөрэхтээх. Дьюкускайга "Сэттэ" дин тэрилтээ "Hyundai" дин улахан манипуляторга суюппардыыр, кэргэнэ Инга булаахтык идэтийнэн алтекаа үлэлиир. 4 обоохтор. Кыстыара Лена ХИФУ-ну бүтэрэн Центр социальных выплат дин тэрилтээ бэ финансист, кэргэнэ Алексей инновация министристибигэр кылаабынай исписэлиис, биир обоохтор. Кыра уол Станислав ХИФУ-га ювелир идэтийгэр үөрэн сүлдьар, байыл бүтээр. Кэргэнэ ХИФУ-ну бүтэрэн математика-информатика исписэлийн университецкаа үлэлиир.

Гуляевтар дьэс кэргэттэргээр бары учгэйи бађара хаалабын. Ити курдук бары чэгизэн туруктаах үөрэ-көтө үлэлии хамныы олордуннаар.

Вера СОЛОВЬЕВА,
Маалыкай.

Ылаагы ыам ыйын түмүктүүрүү күнинэ Чаппандада иштээвчилгээний Ньюрба оройонун Култуурача департамена уонна "Айар Кут" медиа-киин киен далааиннаах "Дойдум миэнэ Чаппандада" бырыайак 2 сыйлын салбанан "Быстыбат ситим" дин ааттанан үлэтийн сафаласла.

Бүгүн, ыам ыйын 2 күнүгэр, өрүү кохтоох, олус иллээх, куруук инникигэ сыйльдар дьоммут "Алгыс" эбээлэр түмсүүлэр биир сонун бырайыктарын салбаатылар.

Кинилэр кэпсийллэр: "Октябрьской нэхилийк ытык кырдаацаа Пахомова Анна Егоровна идеятынан, "Алгыс" эбээлэр куулуптарын "Тыыл ветераннарыгар аналлаах алта холкуос сквердэринэн айан" дин бырайыгынан Автономия олохтомута 100 сыйлыгар, "Ньюрба" сопхуос төрүттэмгит 65 сыйлыгар аанаан урукту холкуостар сирдэринэн сыйльдан, нэхилийкит оствуоруятын кытта биллэр. Омоддоон түнүнан дьонгно-сэргээх билиннинэр, кини кимин-түгүн кэпсийр бро-

Хас биирдии нэхилийк силисмүтүк тарьстар албан ааттаах, суюн сурхатаах төрүттээх-устаах буоларын сиэринэн, история чахчыларыгар олоубуран, чаппандалар Улуу Омоддоонтон төрүттээхийн биллэр. Омоддоон түнүнан дьонгно-сэргээх билиннинэр, кини кимин-түгүн кэпсийр бро-

шиораны былырыын күнүн кыраа-йы үорэтээчи Виктор Борисов-Сиэн Түүнэй бэлэмнээн, быра-йыак чөрчтүүнин бэчээттээпилтэ. Бырааты Ньюрбатааы К.Д. Ут-кин-Нүүлгэн аатын сүгрэ "До-бордоону" түмэл үлэнтийн Борис Борисовтын бииргэ үлэлээн, брошюраны кэнэтэн, урукку но-мохтору сишилий чинчийн-үорэтэн, "Улуу Омоддоон" дин кини-гэ гынан таарабыттара сүрэхтэн-е.

"Быстыбат ситим" тэрээнин үрдүк үөрүүлээх дьоро түгэнигэр Ньюрба оройонун Култуурачнын департамена (сал. Р.М. Тихонова), Таатта улууун Чычымах нэхилийгэ (бах. С.С. Соров), Чаппандада иштээвчилгээ (бах. К.Г. Бухолов) уонна "Айар Кут" медиа-киин (сал. Е.В. Иванов) биир со-

моё буолан, уопут, билии, сата-был аатастанан тэнгээ үлэлииргэ сөбуулэн түнэсэн илии баттасты-лар. Бу суду суюлтаах култууру-най десант кыттыглаахтарынан СӨ уус-урган онгоцкаа норуут маастара, "Усадьба Атласовых" этнокомплекс салайааччыта В.Н. Атласов, РФ Култуурачнын түү-лээх үлэнтэй, СӨ түүлээх артынаа, фольклорист, алгысчыт А.С. Федоров, композитор, СӨ компо-зитордын сойууунун чилиэнэ, СӨ искуство түүлээх дийэйтэлэ, Унгкуу тыйаатырын оркестрын кылаабынай дирижера Н.П. Петров курдук талба талын талаан-наах, үлэнтийн түпгүүт, ааттах-суюллаах дьон кэлэн тэрээнин суюлтатаа ессе үрдээтэ. "Якутия - миру" этнобэстибээл хаартыска-парынан үрдүк хаачыстыбалаах,

аныгыллыы кюар кодтаах альбом-кингэни бэчээттээбигтэрийн Егор Валерьевич атыга абалбыт.

Салты А.С. Семенович сур-йуутагар "Уол обо", ат кулун Омоддоон" музыкальной драмаа оон-нуур артыстыры сүүмэрдээнин буолла.

Нэхилийкитигэр ыытыл-лыахтаах инники үлэ былаанна-рын торумнаан, санаа аатастанан, сэргэх көрсүүн түүлгээтэ төрүт-тэнэ.

Үйэлээби оного сыйльдар, бэ-йэбт үолбутагар "Айар Кут" мэд-иа-киин салайааччытыг Егор Иванов маахтад тыйбытын этгэ-бит. Айар үлэн аартыга ахаас буоллун.

Лина СЕМЕНОВА.

- Түмсүүлэргэ -

Холобур ылар дьоммут "Алгыс" эбээлэрбит

нэрийн үлэтийн көбүүлүүххэ наадаа эбтэй. Айталина Ксенофонтовна, Розалия Семеновна үөрэнээччи-

лэрин сыйлын аайы бу бырайыакка кыттыыннаан, көмөлөнөн-тэрийсэн сыйльалларыгар маахтад.

"Кириэп" холкуоска сыйльдан баран охзор үлэ сууривуттара. Быйылтыг сыйрыы кэннэ Дарина,

Анжелина эмиэ бу холкуостар тустарынан үлэлээри ылыннылар. Ойолорбут ситиинийлээх буоллун-наар.

"Алгыс" эбээлэр ыраах хол-куостарга туос сатын тийбэ-пийт, од иин массыныа көрдөө-бүпнутгэр массыныаларын биз-рэн көмөлөспүт дьоммутагар: ку-луул дираектэригэр Захарова М.П., оскуола дираектэригэр Федоров Д.А., баылык солбуйач-чытыг Еванова А.М. уонна суюпардартыг Захаров А.Д., Донской И.И. баарба маахтад. Бу курдук өрүү да өйнө-өйдөн тү-рюобуг, үнэр көлүөнэбээ энэлэр-бит-эбээлэрбит олорбут олохторун түнүнан өйдөбүүл ингэрийбэн". Санатан этэр буоллахадаа скийдер баар буолбуттара ытык ки-бит Самсонов Семен Иванович этийтнэн, турурсуутунаан. Ити курдук холбоон абаа саастаахтар-быт алгыстарынан, холобурдара-нан история умнуллубат.

Октябрьской нэхилийк дьяналтатын пресс-суулуспата.

- Санаа кинигэ -

"Ньюрба ньургуна, чуллуу бөжөс Юрий Андреев" дин кинигэ бэчээттэнэн тафыста

Конгүл тустууга ССРС, РСФСР, Саха АССР спордун маастара, ыараган ыйлаанынга маастарлар ортолорууд Арассыйыаа манийнинан аан дойду чөмпүйүнээ, СӨ спордун хансаарайга 1 №-дээх Бочуутаах маастара, СӨ үтүүлээх тренерэ, СӨ физический култуурачнын үтүүлээх үлэнтэй, СӨ ХХ үйээ спорка иккэ тогуллээх лауреата, Ньюрба түнүнан уонна Бордог нэхилийгэ бочуутаах олохтоо Юрий Андреев түнүнан кинигэ элбэг кинигэ аалтара, билийлээх кыраайын чөртээччи Татьяна Сидорова уонна Юрий Степанович кэргээн, өр сыйларга ууласкаа салайар үлээ ситиинийлээхтий үлэлээбтэй Анна Уларова бэлэмнэтилэр. Кинигэ уулас дъаалтатын үблээхининэн 200 ахсаанынан бэчээттэнэн.

СӨ Ил Дархана Айсен Нико-лаев, уулуутп баянлыга Алексей Иннокентьев, уулас Субэтин бэ-рэссэдээтэлэ Сергея Евсеев, Ил Түмэн дьохутаата Владимир Прокопьев, Саха сирин спордун сала-яаччылара уод.а. кирии тyllара кинигэ ис хохоонуу оссо туп-сараллар. Юрий Андреев төрүччүүтэй, аймахтара, кини кылаа-ынныктыгтан сафалан бииргэ алтыспыт доботторо, спортсмен-наар, тренердээр уод.а. ахтылары, көбүөргэ сүрүн утарсааччыларын - дойду аатырбыт тустууктарын хаартыскалара кириллтэй. Оссо биир кэрхэсбэллээ тусла түнүмэх быынтынан Юрий Андреев короннай приемнаа урунудаан уонна быыарын сурктанан бэриллийтээр. Аны кинигэ бэаар кюар кодуунан Юрий Андреев 1993 с. маастарлар ортолорууд Аан дойду чемпионатыг, 1995 уонна 1997 с. Манчары Оон-ньюларыгар тусла сыйльдара көс-төр, бу эмиэ олус сонун уонна кэрхэсбэллээ.

Юрий Степанович байыл 71 саа-ын туолла. Саха сирин спор-дун сайдытыг гар уонна Ньюрба

уулуун социальний-экэнэми-чэсийк сайдытыг гар суду кылаа-тын киллэрбет, саха аатын дьо-нуннук аатырдыбыт биир дойдулаахыг түнүнан дьэ чахчы бэр-тээхий кинигэ тахсыйбыт. Кинигэ сүрэхтэнитэй бэс ыйыгар буолара былааннанар.

Геннадий АНТОНОВ.

- Үйылт - эппиэттийбит -

Вертолеткаа тобо сайынгы уу ситимэ үлэлээбэтэ?

"Вертолетка" мкр. олохтоохто-ро сайынтын уу ситимин байыл тар-дьыбат буолбуттар, бэйбэйт кыт-тынан киллэтээрбүттим, тобо ман-нык буоллаа дин ыйытылаах "Нью-рба - Огни Ньюрбы" ханыат редакция-тыгар кэл сыйрттылар.

Ньюрбатааы Ольхи дираектэрэ Алексей ТИХОНОВТАН бынааран бэйрэригэр көрдөстүбүт:

- "Вертолетка" мкр. уу кэлэр турбаларын ситимин сайынгын эт-түгээ олохтохторго утари баран кийн ититэр ситим теплотрасаты-гар холбоон үлэлэпиппийт. Онту-

бут, хомойох иин, уу кирэ, ньама-ба турбалары буэлэн кэбийэр эбтэ, онон оттук кэмэ сафаланыгэр элбэх ыарагхатты, кынчланы уес-кэтэр. Иинэ гынан байыл холбоо-ботут.

Лена ПЕТРОВА.

- Детское движение -

Лидеры детской организации "Ньюрба эрэлэ" всегда на высоте

В эти дни в г. Москва проводится Всероссийский фестиваль РДДМ "Движение Первых". Нашей республике для участия было выделено 5 квот для детей-лидеров. К нашей радости 1 квоту предоставили ДОО "Ньюрба эрэлэ" Нюбинского района.

По итогам года за активное и

систематическое участие в развитии детского движения в Нюбинском районе данную путевку-квоту вручили лидеру ДО "Дылус" Аканин-ской школы Шелев Тамерлану. Тамерлан сегодня принимает участие в работе фестиваля.

Валентина ДАВЫДОВА.

- Тулаалыр эйгэ -

Харыстабыллаах сыйын олохтоннун

Бэс ыйын 5 к. Аан дойдулаа тулалыр эйгээ уонна Эколог күнүн бэлий-тээтийбит. Эколол - бу эндээ буолбак-ка, айылцаа харыстабыллаах дынг бэри-ни буолар.

Кини-аймак хас биирдии хамса-ныты, аян-тутан танаарыга тулалыр эйгээ дьайынын онгор. Манна сыйыннаах айылаах чахчыны билсинг:

- 1 киилэ сахалаат огоонуллан тахсарыгар - 24000 л, 1 киилэ эт - 15500 л, 1 киилэ сахар - 1500 л, 1 чаасын кофе - 140 л уу туттуулар эбтэ;

- Кумах куйаар сир үрдүн 38 % сабардыр кутталлаах;

- 1980 салттан 7300-тэн 17400 миллиард кВт/ч үрдээбтэй;

- Хас 30-35 км аайы кыра массынын ортолтунан 500-600 гр гаас отхуутаа танаарар;

- Бэх гынан сиргэ бурахыт пластик бытыыкыбыт 500 сыйлынан эндээрэллэр, тимир - 10-20, массынын аккумулятора, фольга - 100 сый кэри-нэ, массынын көлүөнэтээ - 120-140 сый, күннээ туттар салапсан пакетыг олус кэбэрэх көрүнгээх эрээри - 100-200 сый;

- Сыгыл 14 тын. кэринэ кини ийэр уу киртийнитин содулуттан олохтон туроруудаа бэлийтээмийт;

- Сир үрдүн 12 % ураты харыста-наар сир статуун сүгрэй;

- Дыхтар этэ-сийн сылга ортолтун 2-2,5 киилэ косметика сиристи-бэтийн ингринэр.

Бу этийлиййт чахчылар барыбы-тын толкуйдатан олохпүүт-дьаанах-пүүтэн сөпэд дьаанарага, тулалыр эйгээ харыстабыллаахтын сыйыннаага тэрөт буолалларыгар бајара-быт.

Бэйэбт информ.

Култууралар Түүкээнгэ суюутуннуктаатылар

Ньюрба уулуун култуурачнын ситимин хорсун-ходуут, турру үлэнит уолтагаа (Култуурачнын департамена, киннэммийт библиотека, Дъаарханнаа-бы НАД). Ньюрба оройонун култуурачнын департаменнын салайааччытын солбуйяаччытын Илья Николаевич Николаев салалттынан, үллэр-баллар баайдыаах, Айылларыт аартыктарын арьмын ытык сирбийт Түүкээн үрэх кытылын, сирин-үотун ыраастаан, дьанталланан сыйын бөгү-сафы хому-ийн, санаалын дуонийн кэллилэр.

Күнду биир дойдулаа танаарыг! Сахам сирин олохтохторо!

Айаммыт аартыктара алгынан тэлгэнэригэр, суюлут көн буоларыгар, Айыллабытын ытатымыаын, ытык сирин ытыктыыын!

ГОД ТРУДА
В РЕСПУБЛИКЕ САХА (ЯКУТИЯ)
2023

Тэйиэс собустан сафалыам, бырьстывы гынынг. Соторугацаага Аан дойдтуаа Баан официальний даанайдара чопчулаабыттарынан, 2022 сүлгэ Арассыйын аан дойд 10 сайдылаах экономикаалаах судаарыстыбалар ахсааннарыг гар кийрдэ. Билэрбит курдук, саамай инники күонгэз Америка, Кытай, Япония, Германия о.д.а. инэлээр. Санаттахаа, 2010-ус сыллартан бинги бу испиниэккэ суюх этибит. Били анал байыннай дъяйылар сафаланнахтарыгтан колективий арђанылар угут дылы бирдаанацар элбэх кини үйбээтэх-тайбатах санкционяларын толкуйдан Арассыйын тобуктатахынг дийбэйтгэр халлаангна туойулунна. Ихинэ гынан соторунаак бэйээрэ 10 ишигэйтгэн тахсаллара ыраахтан кэлбэте чулкай.

Глобальнай политикаттан сябарыяаха, чугас эргин хаамыаха, баары баарынан этиэхэ. Халын ойур хаххалаах тыа сир дыноо буолабыт уонна угут турган олохнут онкула уустук балайланыннайттан онч айгыраабатаан эппитинэн-хаамытынан билэн олоробут. Онон ойдуу, манан быстыры сийкилэрэ сухорт, төтторутун дойддубут үрдүүк байлаанын киамнытынан олохнут-дьянахынг оссө тупсар, сайдыы ыыра кэннир. Маны туюулуван оройонига, эроспүбүлүкээ аныгылын уратытык үлэлийрийн "Арылаах" ХЭУо байылты оттук сезонун сабар тэрээнигнэг сидльбышыттан кылгастык кэпсии түнүүм дуу ...

"Развиватор" Алексей Тихонов

Туух барыга төрдүлээх-төбөлөх буолбаа, онон мангай оройон элбэх нэхиликтэрин төбүс ыйдаах томороон тымныыга итигээниэн хаччайтар 100-чэ үлэниттээх. А.Н. Тихонов генеральный директор эрдээх стратегийской суполталаах "Арылаах" түнүнан билиннэриэм. Тэрилтэ 10-тан тахса сыллаацыга Кирил биир хочуулунайттан үлэтин сафалыбытаа, боростуой суюх кынхалзалаар эрбии тинхинээбэр элбэхтэрэ. Олортон чаыбыкка Алексей Николаевич, били, "отонноотохко огооийг тулар" дийбэйтгийн, аукционнаарын кытган оссө эбии хочуулунайдарын влан инээр. Күн бугун "Арылаахтар" Маалыкайга, Малдьаарга, Дыникимдээ, Аканара, Хангаласка о.д.а. нэхиликтэрэг кыс устатаа кыра да саахалаа суюх танаарылаахтыг үлэлийлэр. Аны турган байылт киниэх Маартан икки хочуулунай, Өнгөлдөө уонна Үедэй кэллилэр. Бу үлэрыногар конкуренция күүнхүрбүт кэмигэр "Арылаах" ХЭУо рейтинг үрдүгэр, салайааччы дыялабыай репутацията туюх да сыйсхалаа суюбинан биаарыллар. Ити мангайгытаа буоллун. Иккын - хочуулунайдар концессияа олоурун ылслаллар. Билэн турар, судаарыстыбаа чаянай тэрилтээбэх кырьлаатынан кылбайга турар хочуулунай "дук" гымматай ийденэр. Онон кэтэхэ үксүгэр ичнээбэй тирбээбэй быстыйтадынан үлэлийр хочуулунай тиксэр, инхинэ гынан киниэх иккис тынын киллэрэгэг ыстааллын хатарыллыбыт хараактыр ирдэнэр. Итины тайванан сүрүнэ - бизнес ымпрыгын-чымпрыгын билии, ону туннаарга сөнтөөх үрдүк интеллектуалын тайым. Бүгүн тэрилтээ бэйэтэх төлөө төлөө тайланын тайланын сийрдээхтийн сынаналанаа генеральный директор сабабыл-

- Улэ сылыгар -

"Арылаах" ХЭУо: Көрсүөххэ диэри, этэнгэ буолун!

рэээн кыраасканан түхэннэр тубабыт оссө тубуста, чэмэлжийэ кыиста. Аны дыэс кэргэннэр са-халын тангастары кэтэннэр па-раадтаатылар, онгосто-киэркэйэ да сатаабыттар, үрдүүк муода по-диумнара сыннаныннэр дийх курдук. Ырыа күрэбэр, быната, талба талааннахтар учочаркка турдулар, оннук элбэхтэр. Онно эбии куоластара чөллөрүйэн ку-яар эмиз ылласта. Маассабай спорда суюх хайдаа да табыллыбат - волейболга 8 хамаандыа киристи, кытаанах кириис, тиритихорууту дээ манна баар. Аны турган Нуурбаттан Евгений Макаров-Бигэ Өрүүкүй кэлин умнуулла сыспыт городки ооннууну, эпичиргэн сөргүтэн ааспыт олоххо төннө түхэн ыллын буолла, сүргэ көтөүүлүннэ.

Күрэхтэр кыайылаахтара, кыттааччылара нафараадата, бириинэ, сертификата суюх хаалтылар, бары илии тутурданан санаалара сайа охсуулунна. Куонкурустар олус көхтөөхтөр, бэл дизэр детсад оюто ийтигэр "мин бибидийнэл буоллум" дий дуо. Бибидийнэл дийммит "победитель" дийн эбиг, ийлээх-абата "бинги бары бибидийнэлэрбиг" дийн оссө чингэтэн-кыннаттаан биэртэригэр махтал улахана.

Үлэйтэн кини кини буолта, ким үлэлээх - ол дьольлоох уонна ханан да кини мөлтөөн-охтон биэрбэт. Үлэ - чизэс уонна бочуут. Үлэнит кини сынаналанын бу тэрээниэнтэн оссө төгүл итэйдэдим. Кыра холобур: "Арылаахтан" балырын 6 кини "Чэбдик" профилакторийга дуоньай сыннамынтара, байыл 2 миэстэ көрүүлүннэ. Оттон дийн тутааччыларга, көрдөр-эмтэнэ бырааччыларга, араас балаанынларга киригиттэргэ, оскуулаа оболоруугар о.д.а. көмө-еийбүл элбээбэй төбөтүүтэн туспэлт. Сыллата 20-чэ яал дийэтэ киннэммит ититэр системэмбэх холбонон тыа дыноо бараахаттара санааналлара эмиз түнүгэл улаан юрүү. Үлэн, үлэнит өро тутуу - норуут үгэстийбүт ойдебуулэ, кини сүппетин-симэлийбэтин "Арылаах" ХЭУо туюулуур дийтэхэх сыйынллыбат.

Дыэс кэргэн, ий-ацаа сыннастарын, тэрилтээ туюхтаацар да инники күөнгээ тутара бүгүнгүү боростуой суюх олохпутага атын үлэх кэлэтийнтийгээр холобур бынтынан уопута тарбанара бириэмэ ирдэбиль буолбут. Бу - күүркэтийн буолбатах, баар чахчы.

"Арылаах" ХЭУо ситиийн тин төрдө манна сыйтар. Биир өйсанаа, нынгыл түмсүү, ыраацы анаара көрүү, биир хамаандыа, а.э. корпоративный өй-санаа бөбөбигэ акалаата туспүтэ, эркинэ салгын тахса турара тобо да уччэгэй.

Афанасий ИВАНОВ.

лаах, бириэмнэи куонаарар көрүүлэрдээх (прорывные идеи), сити-нилэртэн уоскуйбакка салгын сайдар мотивациялаах буоларттан силистэнэрэ толору дакастаннаа. Сэмээ тылы эттэхпинэ табыллар. Былышын кинини элэгэс көрсөн көпсэтигэ мин хочуулунайдараа бизнес улахан барына суюх ини дийн үйттан сайдым. Алексей Николаевич үчгэйдик аафан-сүттээнд үлэлээхээ сэмэй барыс баарын эппитэ уонна ол сыйал-сорук буолбатах дийбэйтэ. Мин турган "оччоо сыйал туйгүй?" дийн тоно болоотум. Хоруй, санаабар, олуус боростуой буоллаа: бэйэ суолун үктүүргэ ангардас сити-нилэрэг дьюлуур тутах-саарбах, күннээ-сүллэдэлтийн түрээнтэн эссе интэриэннэй көрдөөн арийн ордук суполаахаа кэскиллэх (процесс находления интересного). Кэмниэз кэнээс ойбор "Титаник" блокбастер режиссера Джеймс Кэмерон көтөн түстээ - кини бу киннэи устан үйэлээргэ аатырын дийбээтэ, кинизэх үлэх хамынга, кини иирээтэ-таарбата, уустуктара уонна моноллоро наада этээ. Ити түмүгэр бу киннэи билбэлт кини суюх, кэлэр да көлүөнэлэр көрүхтэрэ турдаа.

Алексей Тихоновы үөхэ "развиватор" дийн нууччалаатым, то-бо дийтэхэх, кини курдук киннэммит ититиийн системэмтэн чаянайга ылан үлэлээчилээр эрээтээр хангыр. Сайдыы аартийгар киригэргэ хайаан да сайдынаар кини баараа сыйчах учгэйи үксэтэр, үтүөнү үрүүтгэр. Мархатаафы куста начаалынныг Алексей Солтуев 35 үлэниттээбийн, олор-

— Алмазная провинция —

Отношение к людям с ограниченными возможностями - это показатель развития любого общества. В Якутии проживает более 6 тысяч детей-инвалидов, из которых более 4 тысяч нуждаются в полноценной реабилитационной помощи и абилитации - мероприятиях по адаптации к бытовой, общественной и профессиональной жизни. Именно с этой целью пять лет назад в Якутске открылся Республиканский реабилитационный центр для детей и подростков с ограниченными возможностями здоровья. Уникальное во многих отношениях социальное учреждение, строительство которого обошлось в 1,6 млрд рублей, стало еще одним подарком якутской алмазной компании АЛРОСА родной республике. О том, какие удивительные условия для прогресса маленьких пациентов созданы в центре, - в нашем материале.

Долгожданное открытие

Республиканский реабилитационный центр для детей и подростков с ограниченными возможностями здоровья - одно из немногих в России учреждений, которые проводят комплексную медико-социальную реабилитацию и абилитацию детей-инвалидов. О том, что открытия этого уникального центра ждали многие семьи, говорить не приходится. Ежегодно здесь проходят реабилитацию более двух тысяч детей, а это не менее 16 смен по 21 дню.

Центр рассчитан на 100 койко-мест и 150 мест дневного пребывания. Объект был построен благодаря Целевому фонду будущих поколений РС (Я) полностью за счёт пожертвований АЛРОСА. Руководство алмазной компании внимательно следило за ходом строительства и оснащением будущего центра. Свои двери для пациентов он открыл в марте 2018 года.

Индивидуальный подход к каждому ребенку

В центре созданы условия для медицинской, физической, психолого-педагогической и социальной реабилитации маленьких пациентов с нарушениями опорно-двигательного аппарата, речевыми и слуховыми нарушениями. Возможности центра позволяют интегрировать работу врачей разных специальностей и различные методики восстановительной медицины в единый план индивидуального реабилитационного лечения. Проводится амбулаторное и стационарное консервативное лечение детей с неврологической патологией (в т.ч. детским церебральным параличом) и заболеваниями опорно-двигательного аппарата.

Именно индивидуальный подход к каждому ребенку является одной из особенностей центра, потому здесь так много помещений, где все оборудовано для тесного контакта специалиста и ребенка, нуждающегося в реабилитации.

Общая площадь медико-реабилитационного центра составляет 12,5 тыс. кв. Он состоит из пяти корпусов, в которых расположены актовый, спортивный и тренажерные залы, медицинские кабинеты, классы, бассейн. Имеются также учебно-реабилитационный и жилой корпуса.

Родители занимаются вместе с детьми

Сегодня в Республиканском реабилитационном центре работает 136 человек. Число специа-

листов постепенно увеличивается, а следом растут и возможности центра. Но штат, опыт, техническая и методическая базы - не все, что необходимо для успешной реабилитации детей. Ведь у каждого из детей, оказавшихся в этом центре, за плечами непростая, нередко трагическая история. Поэтому большую роль в этом процессе играет отношение самих родителей к состоянию ребенка, их настроение на успех. Для этого с ними работают психологи. И если раньше родители лишь сопровождали детей - приводили утром и забирали вечером - то в новом центре они занимаются совместно с детьми, становясь участниками реабилитации. В центре созданы все условия для полноценного комфортного пребывания детей и родителей, и для этого не нужно уезжать куда-то за территорию республики.

На днях завершился очередной заезд, своими переживаниями и впечатлениями поделились сами родители.

Семья Армеец из Среднекольмска:

"В Реабилитационном центре работают профессионалы своего дела, которые чутко относятся к детям и родителям. Они вкладывают душу в свою работу, возвращая здоровье и веру нам и нашим малышам. Здесь очень светлое и уютное здание, все чисто и ухоженно, весь персонал очень добир, вежлив и приветлив. Также хочу отметить поваров, которые очень вкусно готовят, спасибо большое! Мы уже второй год прилетаем из Среднекольмска. Низкий поклон директору и всем специалистам центра!"

Семья Копыриных из Якутска:

"Мы с пятью детьми прошли реабилитацию здесь. Жили в общежитии, получили много процедур. Двоим старшим поставили диагнозы, далее будем лечиться у своего невролога и ортопеда. Детям понравилась еда в столовой. А девочкам - занятия со сверстниками в кабинете Монтессори. Самому младшему очень помогли занятия ЛФК и массаж. В центре созданы все условия для реабилитации: хорошие условия, высокий уровень специалистов. Желаю им и дальше помогать семьям, быть для них отпором и поддержкой".

Семья Потаповых из Верхоянского улуса:

"Мы приехали сюда из Верхоянского улуса, нам все очень понравилось. Хочу сказать большое спасибо и выразить самые добрые пожелания всем работникам Реабилитационного центра. А главное, довolen ребенок - не пропустил ни одного занятия. Все специалисты очень доброжелательны, открыты. Желаю центру дальнейшего процветания".

АЛРОСА - детям: более двух тысяч детей ежегодно принимает Реабилитационный центр в Якутске

Ежегодно АЛРОСА реализует до 500 различных социальных проектов и инициатив, их финансирование достигает 10 миллиардов рублей через спонсорские контракты, собственные социальные проекты и добровольные пожертвования в Целевой фонд будущих поколений Якутии. Только с 2011 года благодаря сотрудничеству АЛРОСА с Фондом на территории Якутии построено более 40 социальных объектов.

Все дети нам родные

Директор Детского реабилитационного центра Зинаида Максимова говорит, что здесь не лечат, а помогают детям стать полноценными членами общества.

"С момента открытия центра многое изменилось. Когда мы открывались, у нас было всего два отделения, сейчас их уже пять. Кабинеты центра довольно качественно оснащены, мы дополнительно приобрели физиоаппаратуру, таких аппаратов у нас на сегодня насчитывается более 50. Например, очень хорошо проходит гидротерапия, всего у нас 11 ванн и один бассейн. Детям очень нравится. Детям очень нравится.

Помимо этого, с детьми работают логопеды-дефектологи, психологи, мы регулярно обновляем игрушки, закупаем didактические материалы, сами постоянно учимся. Очень важно коммуницировать с детьми, в игровой форме ребенок открывается, доверяет. Из многочисленных методик наибольшую эффективность доказала верботональная, которая помогает детям адаптироваться в обществе. Мы видим, как у ребенка меняется поведение, он по-другому разговаривает, развивается социокультурные навыки.

Соответственно, социальная адаптация детей это не только интеграция детей-инвалидов в социуме и воспитание в обществе адекватного отношения к детям с ограниченными возможностями, но и их реабилитация по всем направлениям, обеспечение комфортной среды, а также установление благоприятного климата и атмосферы взаимонимания и поддержки в семье", - рассказала она.

Как отмечает Зинаида Семеновна, пять лет слаженной работы коллектива центра показало, что он идет по верному пути. Среди ближайших задач - организация микрореабилитационного центра и консультативных выездов на дом к маломобильным семьям, а также в отдаленные районы республики, где имеется

кадровый дефицит. Будут расширены программы тифлопедагогики по воспитанию и обучению детей с нарушением зрения, а также программы по альтернативной и дополненной коммуникации, когда ребенку предлагаются различные средства общения - жесты, мимика, письмо, различные символы, тактильные ощущения. Специалисты центра уверены - у каждого их подопечного есть

свои таланты и потенциал, которые им нужно помочь раскрыть. И важно сделать все, чтобы они ощущали себя просто детьми: также смеялись, радовались и улыбались. А улыбка ребенка - это счастье для родителей и сотрудников центра.

Подготовил Андрей ШИЛОВ.

**Фото предоставлены
Реабилитационным центром.**

С 01 июня 2023 г. вступил в силу Приказ Минтруда России №316н от 20 апреля 2023 г. "Об утверждении особенностей организации и проведения медико-социальной экспертизы дистанционно с применением информационно-коммуникационных технологий" в соответствии с абзаем шестым пункта 36 Правил признания лица инвалидом, утвержденным постановлением Правительства Российской Федерации "О признании лица инвалидом" от 5 апреля 2022 г. № 588.

Со дня вступления в силу данного приказа стало возможным проведение медико-социальной экспертизы с применением информационно-коммуникационных технологий федеральными учреждениями МСЭ посредством использования информационных технологий, обеспечивающих дистанционное взаимодействие специалистов бюро, главного бюро, Федерального бюро с документированием совершаемых ими действий при взаимодействии в следующих случаях:

- в рамках дополнительного обследования гражданина для дачи главным бюро консультации для бюро, например, для бюро МСЭ, находящихся в других населенных пунктах республики (г. Нерюнгри, г. Мирный, г. Нюрба, г. Вильойск, г. Пок-

ровск, с. Майя), для дачи Федеральным бюро консультации главному бюро по Республике Саха (Якутия),

- в случаях обжалования гражданином (его законным или уполномоченным представителем) по его согласию, которое указывается в заявлении, решения бюро в главное бюро или главного бюро в Федеральное бюро.

- при осуществлении главным бюро, Федеральным бюро контроля за решениями, принятыми бюро, главными бюро соответственно.

Для проведения МСЭ в бюро (главном бюро) организуется дистанционное взаимодействие гражданина (его законного представителя или уполномоченного представителя) со специалистами главного бюро (Федерального бюро) и предусматривает изучение предоставленных документов, анализ имеющихся в направлении на МСЭ

данных о состоянии здоровья гражданина, отражающих степень нарушения функций органов и систем организма, состояния компенсаторных возможностей организма, сведений о результатах проведенных реабилитационных или абилитационных мероприятий, сведений о результатах медицинских обследований, необходимых для получения клинико-функциональных данных в зависимости от заболевания в целях проведения медико-социальной экспертизы, осмотр и обследование гражданина, при котором специалисты бюро (главного бюро) непосредственно взаимодействуют с гражданином и специалистами главного бюро (Федерального бюро).

При проведении МСЭ с применением информационно-коммуникационных технологий по приглашению руководителя бюро (главного бюро, Федерального бюро) могут участвовать с правом совещательно-

го голоса представители государственных внебюджетных фондов, Федеральной службы по труду и занятости, а также специалисты соответствующего профиля. Гражданин (его законный или уполномоченный представитель) имеет право привлечь любого специалиста с его согласия для участия проведения МСЭ с правом совещательного голоса.

Медико-социальная экспертиза дистанционно с применением информационно-коммуникационных технологий проводится с непосредственным участием специалистов бюро (главного бюро) и общением специалистов главного бюро (Федерального бюро) со специалистами бюро (главного бюро) с ведением аудио- и видеозаписи, протокола проведения медико-социальной экспертизы и по ее результатам составляется акт медико-социальной экспертизы.

По всем вопросам можно обращаться по контактным номерам: Единого контактного центра: 8-800-100-00-01, горячей линии 8-411-2-316-648.

Материал подготовлен специалистами Бюро МСЭ № 12 смешанного профиля ФКУ "ТБ МСЭ по Республике Саха (Якутия)" Минтруда России.

- Барыбыт болбомтотугар -

Массыянныктартан сэрэнийн!

Айыах хонуктаафыта чугастык билэр киһим массыянныктар угаайыларыгар кириен биэрдэ.

Кыбыстыята бэрт, кимиэх да этимэр дийбитин, ааккын-сулгун, олорор сиргин ыйбакка, дын маныкка кириен

биэрбээтэрин курдук сэрээтэр сяаллааха дизэн конгүллэйтэн, саас сааынан кэспсийим.

Ол күн үлбэтийн алтыстыбыт. Арай кулгаафыт унугунаан инияттэхпинэ, киһим бокуу суюх төлөгүүнүнэн кэпсээтэр. Эссө нууччалы. Аахайбатым, наадатын быхаарсар, ини дийтим. Онтог сотору буолан баран аттыгар чугаанааипар төлөгүүнүн көрдөрдө, туту эрэ хачайдыны турар эбит. "Көр, ити сибилигин афай "Алмаасэргиэнбаантан" эрийдилэр, счеппүттэн кимнэх эрэ харчы устаары гыммыттарын тохтотобут дизэн бу приложение хачайдата тураллар", - дийтэ. "Ити эрийбэйтэрин массыянныктар, хачайдыны туарыгын тохтот!" - дизэн аймана түстүм. Итихник исхиэмэнэн үлэлииллэрин туунан үтүү аахыт буолан, сэрэвим сүр. Киним:

- Бээ, оттон ватсабынан эрийдилэр ээ, хаартыскатын көрүү, АЭБ киэндии.

- Ханык бааарар логотибы эн да ватсабынг хаартыскатыгар туроуруоххун сөп. Сотторон кэбис уонна счетун балансын көр, - дийтим.

Мобилын баанын кириен көрбүтэ, 19000 солк. мэллипittэр. Киним тута уларыяа түстэ, соңууу, хомойуу, уолуйуу тэнгинэн үйэ туптуу дүүнүнгэр ойуланна. Бу түгэнгэ тух дын уоскуутохуун билэтийн, арай АЭБ нүөмэригээр эрийэн хайдах-туух буолбутун быхаар дийтим. "Горячай линия" эрийэн кэпсэппитин, бааннаар ханаан даафын килийнээригэр ватсар нөнгүү эрийбэйтэрин санаппийтэр, каартатын, мобилын баанын тута блокирийлаабыттар уонна атын каартара арыттарыгар эппиттэр. Иса дыала уорганнарыгар биллэрэригээр

сүбэлэбэйттэр. Ол эрэн, хомойуох иин, итинник ныыманан үлэлиир массыянныктырь булаар уустуугунаан, сүтэрбит харчыгын төннөрөрүнг саарбах дийбэйттэр.

Били эрийээччилэрэ 3 чааынан ессе сибээсэж тахсан салгын туту гыныахтаа бын үйан-кэрдэн биэрзих буолбуттар. Ону отой ылымы, нүөмэрдэрин блокировкалаа дын буола. Харчытын усталларыгар, бачча сууманы устарга сөбулэн биэрэр код дын баантан смс кэлбйт. Ону били хачайдапты приложениеларынан көрөн олорлор эбит. Бу сууманы кутталаа суюх сечка көнөрөбүт дийбэйттэрин итэбэйбит.

Уорганнарага тыллаан таах статистиканы эрэ буортлуу дын үнгүү түнээртэн кыккырачы аккаастанна, дын сүүстүү тынычнанан, бэл, мөлүүүнүн албыннаталлар, мизн кэм арыйы кыра дийтэ.

Массыянныктар угаайыларыгар субу аттыбар турар киһим кириэн биэрзих дын эйбор да ойустараачым суюх. Саас-таах бинтэр тылга-өске бэриннитэ, ес кирибэх дын албыннаталлара буолууди санырым, оннук буолбатах эбит. Эдэрч, күөгэйэр күнүгэр сылдьар, үлэлэх-үрэхтээх, компьютеры, интернетын баянлаа бын олус судургутук кириэн биэрэн, ыбыы бынаа дын кэргэнигэр тутуухтаах харчытыгтан ытыс сотуннаа. Ити түблэлтэ тахсияа ый кэринэ иннинэ, баангна сылдан кирдэйинт туунан үййталаастыгын үлэчиннэ, онон саба-балаатхха, араа, массыянныктар кирдэйинт историилаах дын даанайндарын булан туналлар быналаа.

Дынгээ-сэргээс сэрэтийн быыытынан этгэххэ, ураты сыйыппараларынан саафалан нүөмэрдээр эрийдэхтэрин төлөгүүнгүн үлбартуулун. Албыннаплэйт дын сыйыналарын хатылааман.

Лина СЕМЕНОВА.

- Служба 02 напоминает -

О правилах безопасности детей в летний период

Сотрудники полиции призывают родителей во время летних каникул уделять пристальное внимание обеспечению безопасности своих детей.

Чтобы дети хорошо отдохнули, не совершили противоправных действий, родителям рекомендуется соблюдать ряд простых правил:

- будьте в курсе, где и с кем находится ребенок;

- имейте доверительные отношения со своим ребенком, убедите его, что независимо от того, что произошло, вы должны знать о случившемся;

- разъясните правила поведения на воде, купаться можно только в отведенных для купания местах и только под присмотром взрослых;

- повторите с детьми основные правила дорожного движения;

- запретите общение с незнакомыми

людьми и что-либо брать у незнакомых людей, не садитесь в чужой автомобиль;

- учите своих детей безопасному поведению в сети интернет, чтобы они не стали жертвами или участниками правонарушений либо преступлений;

- в случае опасности не стесняйтесь звать людей на помощь на улице, в транспорте, в подъезде.

Полицейские напоминают, что родители несут ответственность за жизнь и здоровье детей. Оставление несовершеннолетних без присмотра на воде и вблизи водоемов, а также в местах, представляющих угрозу жизни и здоровью, недопустимо!

За неисполнение или ненадлежащее исполнение родителями своих обязанностей предусмотрена ответственность!

ОМВД России
по Нюрбинскому району.

- Пресс-релиз -

В Якутии ведется активная работа по взаимодействию с кадастровыми инженерами

Взаимодействие с сообществом кадастровых инженеров является одним из важных задач Управления Росреестра и Филиала ППК "Роскастадстр" по Республике Саха (Якутия), так как проведенные ими кадастровые работы непосредственно влияют на качество предоставления учетно-регистрационных услуг Росреестра.

В настоящее время одним из наиболее удобных и эффективных способов получения информации для кадастровых инженеров и для органов местного самоуправления являются вебинары. Как правило, главная проблема, с которой сталкиваются представители кадастрового сообщества - это сбор полного пакета необходимых документов. Проводимые мероприятия, позволяют исключить ошибки в документах, подготавливаемые кадастровыми инженерами для проведения государственного кадастрового учета.

Помимо этого, кадастровым инженерам и саморегулируемым организациям направляются рекомендательные и разъяснительные письма в ответ на письменные обращения, регулярно проводятся "горячие телефонные линии", семинары.

Управлением Росреестра и Филиалом ППК "Роскастадстр" по Республике Саха (Якутия) проводятся вебинары для кадастровых инженеров по наиболее актуальным темам в сфере кадастрового учета, консультаций по телефонной связи. Итак, в первой половине 2023 года Филиалом Публично-

правовой компании "Роскастадстр" по Республике Саха (Якутия) для органов местного самоуправления и кадастровых инженеров были организованы и проведены 2 вебинара на темы: "Этапы выполнения комплексных кадастровых работ. Реестровая ошибка" и "Основные ошибки, допускаемые кадастровыми инженерами при подготовке межевых планов, технических планов и актов обследований". В ходе вебинара лекторами были освещены проблемы, которые возникают при выполнении комплексных кадастровых работ, а также распространенные ошибки, допускаемые при подготовке межевых и технических планов, а также актов обследований.

"Главные преимущества таких вебинаров - совмещение обучения с работой, возможность участия через мобильное устройство, а также получение быстрой и индивидуальной обратной связи от лекторов" - отмечает заместитель руководителя Управления Росреестра по Республике Саха (Якутия) Олег Гонтаренко.

Взаимодействие Управления Росреестра и Филиала ППК "Роскастадстр" по Республике Саха (Якутия) с кадастровыми инженерами осуществляется всеми доступными способами. По интересующимся вопросам, касающимся консультаций и о предстоящих вебинарах, семинарах и лекциях, кадастровые инженеры могут обратиться по телефону: 8 (4112) 40-80-10, доб. 2242, а также через электронную почту: oovk@14.kadastr.ru.

О внесении в ЕГРН сведений о границах населенных пунктов

На территории Республики Саха (Якутия) по состоянию на 01 мая 2023 года в Единый государственный реестр недвижимости (ЕГРН) внесены сведения о 330 границах населенных пунктов из 636, что составляет 51,8% от их общего количества.

Наличие сведений о границах в ЕГРН в полном объеме позволит сформировать достоверный ЕГРН, окажет положительное влияние на процедуру предоставления земельных участков, размещения объектов капитального строительства, постановки их на кадастровый учет и регистрации прав.

Для внесения сведений в ЕГРН о границах населенных пунктов органам местного самоуправления в случае принятия решений об установлении или изменении границ населенных пунктов, необходимо с сопроводительным письмом направить в адрес филиала ППК "Роскастадстр" по Республике Саха (Якутия) (Филиал) пакет документов в электронном виде, запакованных в ZIP-архив файл, заверенный усиленной квалифицированной электронной подписью подготовившего и направившего их органа. Предоставленные сведения вносятся в ЕГРН в течение 15 рабочих дней с даты поступления документов в орган регистрации прав.

Мероприятия по внесению сведений в ЕГРН о границах населенных пунктов предусмотрены целевой моделью "Постановка на кадастровый учет земельных участков и объектов недвижимого имущества", утвержденной распоряжением Правительства Российской Федерации от 31.01.2017 № 147-р.

В целях достижения ключевых показателей Целевой модели Главой Республики Саха (Якутия) и Управлением Росреестра по Республике Саха (Якутия) от 30.03.2022 утверждена региональная Дорожная карта. Так, в этом году в срок до 29 декабря согласно Целевой модели, на территории Республики Саха (Якутия) надлежит обеспечить наличие в ЕГРН 65% сведений о границах населенных пунктов, т.е. для достижения целевого значения показателя доли границ населенных пунктов необходимо внести еще 84 границы населенных пунктов.

"Актуальные сведения о границах муниципальных образований и населенных пунктов в ЕГРН позволяют соблюдать требования закона при проведении кадастрового учета и регистрации прав, что повышает защищенность имущественных прав граждан" - отмечает заместитель руководителя Управления Росреестра по Республике Саха (Якутия) Олег Гонтаренко.

Внесение в ЕГРН сведений о границах населенных пунктов осуществляется в соответствии с Федеральным законом № 218-ФЗ "О государственной регистрации недвижимости" в порядке межведомственного информационного взаимодействия. После внесения актуальных сведений о границах территориальных зон данные становятся общедоступными и отображаются на Публичной кадастровой карте.

Материалы подготовлены филиалом ППК Роскастадстр по РС(Я).

- Айылба дыктилэ -

Ньурба олохтоохторун хан да көрбөтөх хомурдуостара куттаата

Халлаан сыйыйан, от-мас ситетэн силигилээн, ону кытгыры юн-ко-ийүүр арааң тилиннэ. Урут-уркуктуган ыалланан кэлбигт күлүмэннэрэ, бирдааха, тигигэ болжомтобуутун улаханынк уурбат буулбут эбйт буоллахптына, кэнники сылларга ханан дааны хараахтан көрбөтөх юннэрбигт араастара сыллар эл-тураллар. Айыха сыллаабыта эрэ сибир солколоо үрүмччитин (шелькопряд), клещ туунан истэр эрэ эбйт буоллахптына, кэнники айылбаа улахан хоромныну та-хаардылар, кини дорубуйдагыгар куттаата ўсекэтэр буоллулар.

Хаңыапптыгыгар аацааччыбыт Валентина Васильевна биллибет хомурдусо хаартыскатын аялан көрдөрдө, иннэ баттах кырыйааччыга майтынныыр, кэннэ чизэрэ курдук, инигтэн ап-арааң убаас тахсар, бу тух юнэ баар буулла обуруоппар, эрэ көрбөт этим дийн дыксинэн ыйытта.

Бинги СФ Ньурбатааы су-даарыстыбаннай экологическая надзор кэмитэтин инспектора Алексей Борисович Афанасьевтан бынааран биэрэриг көрдес-

тубут.

- Хаартыскаа баар хомурдуос майка обыкновенная дизн (Meloe proscarabaeus l). Саха сиригэр баар, Россия сорох регионнарыгар Кыбыл кинигээ кириэн сильдэр. Йиэлэрэ отой кылгас, ынгырыа уйатыгыр ўсекэн тарбандаллар. Тынылара сибеккигэ сымыттыллар, ынгырыалар ону уйалырьаг илдэ баран тарбандар.

Төх дааны дулаан көрүнгээнийн иинн отуунан, арасаа ўнзээ-иннэн айылкстанар. Киниэхэ кутталлаах. Илинэн тыгытар көнгүлээмээт. Эттигэр кантаридин дизн тохсичнай убаастаах. Онтуу-тирини бына сиэн эбэтэр аллергиялатын сөп.

Былырынгыттан бу хомурдуостар Дьюкусай куорат эргин бааллар билибигтэ, быйыл Ньурбада элбээбигтэр.

Кэнники сылларга Ньурба улууңтар ўен-ко-ийүүр таңынан сэдэх кыллар көстөллөр. Ол курдук, 2021 сүл ахсыннытыгыгар чайка бургомистр буллубута, 2019 сыллааха - розовай фламинго, 2019 сыллааха - розовай фламинго, 2019 сыллааха - розовай фламинго.

Арассыйя наукаларын академиятын Сибиирдээби салаатын Ирбэт тонту чинчийэр научный институту дааннайдарынан, регионга кэнники 50 салын салын температуратын орто кээмэй 1,1 кыраадыстан 3,4 дийри үрдээбигт. Бу чинчийи Саха сирин 52 метеостанцияларын көрдүүллериэн онгогнуллубут.

Бэйэбитеттэн эбэн эттэххэ, айылбаа уларыгытын тэнэ экосистемэ эмис ўларыгыр буоллаа. Айылбаа сөхтөрөрө кэнники элбээбигт. Отөрүнэн баччалларга халлаан манынк сөрүүн буулбутун ёйдөөбөгүүн дааны.

Лена ПЕТРОВА.

- Редакция почтата -

Махтанаарбыт наада

тиэрдэбин.

Ньурбатааы кырдаафастар уонна инфолииттэр дыилэрин олохтоохторун ааттарыгытан Афанасий Григорьевич ФЕДОРОВ, үлэ, тыыл, норуот ханаайыстыбатын бэтэрээн, Ньурба улууңн Бочууттаах олохтоо.

Хас сайын кэллэбин ахсын, саха кинитэ көтөр кэлиитин кэмигэр хоро сирин көтерүн - күн амсайдынаа эрэ астинаар буоллаа. Маныхаа ол баабытын толорон Ньурбатааы Олох-даанаах коммунальной ханаайыстыбатын кэлэктинибэ кыаммат кырдаацас дьонгэ хас сыйын ахсын сааскы сибиизнэй, тото-ханаа сиир куспүтүн бизэрэн абырыллар.

Маныхаа Ньурбатааы кырдаафастар интэрнэт-дээбээ олпор дьон аайттан энэхэз барбаа маахтад гиэн бастынаа буоллуун, утуу санаабыт ўнэн-сайда, тэндий турдун, олоххут-даанаахыт тангаа

Биллэриилэр

***

ПЕТРОВА Мария Егоровна аайттар бэриллибет ВТЭ-206 062994 №-дээх инбэлийт справката сүппүтүнэн дьинэ суюунан аафагаа.

Антоновка с. Производственная уул. 13 № 15 суюйт эргэ дыилэрэх унаайба атыланар. Сынанта 800 түн. солк. Аттыгар куулуп туттула турар, оскуула, остановка, маңызын чугастар. **8-914-263-14-57.**

- Кэриэстэбил -

Абабыт сырдык кэриэнигэр

Бинги дьиэ кэргэн аба баылыкыт, дурда-хахха кинибит, сүбэ-ама, күс-көм буолар эзэбэс-сайаа эзэбигт, убайыт **ИВАНОВ-АНТОНОВ Роман Яковлевич** бэс ыйын 10 күнүзэр ыалдан олохтон туораабытаа бинир сыйлаа. Сыл-хонук тургунник элэнгээн ааар эбигт, билигийн даафыт баарын курдук саныгын.

Аафыт дьонун-мааны ыал абааты этэ. Ол курдук уолаттарын кыра эрдэхтэйтэн бэйзин кытта илдээ сыйдан от-мас үлэтигэр, бултуурга, балыктыырга, кийитгэрин, сиэннэрин таңаа илдээ сыйдан сир астаган хаартыскаа түүрэн ўөрдэрэ, бэчээтээн биэрээрэ. Айынгас көнө сүрүннээх кини этэ, илимнээбигт балыгыттан аймахтарыгар, ыаларыгар күндүлээччи. Кулгааынан истигдэг да буоллар, сангарбат да кинини сангардар, дээбэлээх-хооболоо тиллаахаа буоллааччи. Дыэтигин таңыгар ааар дьону куллэрээрэ, бэргэтийн устан тонхонгоон дорооболонооччуу.

Роман Яковлевич төрөөбүт-үсээсээбигт нэшилиэгэр, уопсастыбаннай

олохтоо Сэбиэт депутатынан иккιйн бодъюхко талыллан, быбыардааччылар итээжэллэрийн ылан, чизиниэндик турвулаан туран ўлээбигтэй.

Физический культурауда, спорка, көнгүл тустууга 1-кы разрядтаах, хапсаайдан тустууга 1-кы сигинийлэрээх тренер Волков ынгыртун кырдаацас илэлээх-аайтгын тардьыстан барбакка хаалан хаалбига дойдтуугар. Тизжинкээ мотоциклига да, уу мотоуррага да сыйыннаан этэ. Бирил кылааска ўөрмимт оబолор "Чаылхай хаартыскаа туурээчин" эх диллээр. Олообун тиэх күннэригэр диери оబолорун, сиэннэрийн, нэшилийн түмсүүтүн, сыйбаайбалыр, арасаа кинигээ элбэх хаартыскаа бочээтэммит.

Тапталлаах кэргэним, аафыт, энэбигт, убайыт сырдык-ыааасаанаатуу туралын арангаччылырын сыйрттын, эн биниги өйтүүгүр-сүрэхитигэр утуу ёйдебүнүүк буолан хаалыян, бидан дылларга бирааай.

Кэргэнэ, уолаттара, балта.

Генеральный директор Стручкова Н.М. Кылаабынай редактор э.т. Петрова Л.И.

Ханыят Саха сиригэр сибээс, информационной технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгээрийн кэтээн көрүү Федеральний сулууспатын Управленигыгар (Роскомнадзор) 03.06.2020 с. регистрацияланнаа.

ПИ № ТУ 14-00551

Тэрийэччилэр:
Саха Республиканын Правительствота,
Саха Республиканын "Сахабээзэт" Государственный
автономный тэрилтээ.
Таңаараачы: СР "Сахабээзэт" ГАУ

Таңаараачы аадырына:
677000 Дьюкусай к. Орджоникидзе уул. 31.
Тел. 8-4112-343917, e-mail: sakhapecchat@mail.ru
Редакция, типография аадырына:
678450 Ньурба к. Ленин уул., 37.

- Информация для вас -

Фонд капремонта Якутии напоминает о необходимости погасить задолженность по взносам

В соответствии с ч.1 ст. 169

Жилищного кодекса РФ собственники помещений в многоквартирном доме обязаны уплачивать ежемесячные взносы на капитальный ремонт общего имущества дома. Плата вносится до 10 числа месяца, следующего за расчетом.

Фонд ведет активную работу с должниками по взносам на капитальный ремонт, в их адрес ежемесячно направляются претензии и исковые заявления. Отметим, что взыскание в судебном порядке будет обращено на денежные средства и имущество должника, также возможно ограничение права выезда за пределы Российской Федерации. Фонд рекомендует заблаговременно погасить задолженность, чтобы не испортить свой отпуск.

Для погашения задолженности собственник может заключить договор реструктуризации. Он заключается при превышении суммы задолженности более 4 тысяч рублей на срок до 9 месяцев. Требуемые документы: копия паспорта с пропиской и правоустанавливающие документы. Со дня заключения соглашения начисление пени приостанавливается, также восстанавливается

все социальные выплаты.

Напоминаем способы оплаты взносов на капремонт без комиссии:

- На официальном сайте Фонда (www.fondkr.ru), в разделе "ОНЛАЙН оплата";

- В Газпромбанке (Акционерное Общество) через кассу и через терминал самообслуживания;

- В любом почтовом отделении Республики Саха (Якутия);

- Через систему "Объединенный платежный документ" на портале "Электронное ЖКХ РС (Я)" - e-yakutia.ru

- Через мобильное приложение "Сбербанк - Онлайн";

- Через кассы ПАО Сбербанк - комиссия от 50 руб. от суммы взноса на капитальный ремонт;

- Через кассы филиала ПАО ДЭК "Якутскэнергосбыт", Нерюнгинского отделения филиала ПАО ДЭК "Якутскэнергосбыт", комиссия 0,7% от суммы взноса на капитальный ремонт;

- Через АКБ "Алмазэргиэнбанк", комиссия 0,7% от суммы взноса на капитальный ремонт.

Фонд капремонта Якутии.

Күндү убаастыр балтым, эдийийбит **СКОБЕЛЕВА Руслана Ксенофонтина** уунун ыараан ыаарыттан олохтон барбытын оболоругар, сизнэригэр дирин кутурбаммытын тиэрдэбигт.

Эдийий Лиза, балта Тания, Семеновтар, Федоровтар, Готовцевтар, Яковлевтар, Прокопьевтар, Нелюновтар Ньурбаттан, Дьюкусайтан.

Ньурбатааы чинчийэр лабораториялаах ветеринарны управление бэтэрээнээрэ, кэлжийн, профкома "Марх" сонуус Маар отделингтигэр дар сылларга сэйнээц бэрэссээзэлээнээр, отгелене салайаччытынан, бэтэринээринээр бырааынан үрдүк таңааылгаахтыгыл элээбигт, ирдэллээх салайаччы, билийнэх испиллис, бинир дойдулаахыт, кэллиэгэбигт, үлээбээрээн, Дьюкусай куорат олохтоо.

ГРИГОРЬЕВ Василий Федотович

бу дыл ыйын 3 к. ыараан ыаарыттан суюх буулбутан улаханын күрүүтэн турар, хомолтобутан кэргэнгэр, бинир дойдулаахыт, убаастыр кэллиэгэбигтэй, энэхүүн таңааылгаахтыгыл элээбигт, ирдэллээх салайаччы, билийнэх испиллис, бинир дойдулаахыт, кэллиэгэбигт, үлээбээрээн, Дьюкусай куорат олохтоо.

ГРИГОРЬЕВ Василий Федотович

ыалдан олохтон туораабытынан кэргэнгэр Марфа Александровна, оболоругар, сизнэригэр, аймах билэв дынугтар түмсүүтэй, нэшилийк Сэбиэтин депутатын аайтттан дирин кутурбаммытын тиэрдэбигт, аайыгытын тэнтээ үлээбэйт.

Чүгүүк нэшилийгэн Бочууттаах олохтоо, үлээ бэтэрээнэ

ГРИГОРЬЕВ Василий Федотович

ыалдан олохтон туораабытынан кэргэнгэр Марфа Александровна, оболоругар, сизнэригэр, аймах билэв дынугтар түмсүүтэй, нэшилийк Сэбиэтин депутатын аайтттан дирин кутурбаммытын тиэрдэбигт, аайыгытын тэнтээ үлээбэйт.

Хорула нэшилийгэн Бочууттаах олохтоо, үлээ бэтэрээнэ

ГРИГОРЬЕВ Василий Федотович

ыалдан олохтон туораабытынан кэргэнгэр Марфа Александровна, оболоругар, сизнэригэр, аймах билэв дынугтар түмсүүтэй, нэшилийк Сэбиэтин депутатын аайтттан дирин кутурбаммытын тиэрдэбигт, аайыгытын тэнтээ үлээбэйт.

Чүгүүк нэшилийгэн Бочууттаах олохтоо, үлээ бэтэрээнэ